

สรุปย่อคำแถลงการณ์ฝ่ายจำเลย

จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลจึงมีอาจมีเจตนาในทางอาญา เนื่องจากการกระทำ ความผิดอาญาต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลตามประมวลกฎหมายอาญา (ป.อ.) มาตรา 59¹ นิติบุคคลเป็นเพียงบุคคลที่กฎหมายสมมติให้มีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ มิได้มีชีวิตร่างกายที่แท้จริง ความประสงค์ของนิติบุคคลแสดงออกผ่านทางผู้แทนนิติบุคคล แต่หมายถึงการแสดงเจตนาในทางแพ่ง มิใช่เจตนาในทางอาญา เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้นที่จะตั้งใจกระทำและประสงค์ต่อผลหรืออาจเล็งเห็นผลของการกระทำได้ จำเลยที่ 1 จึงไม่ต้องรับโทษผิดตาม มาตรา 144 ป.อ.² ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องจำเลยที่ 1

จำเลยที่ 1-5 มิได้กระทำความผิดตามป.อ. มาตรา 144 เนื่องจาก จำเลยที่ 6 มิได้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นเพียงผู้ถูกแต่งตั้งเพื่อช่วยในการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมีได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายให้เป็นเจ้าพนักงาน³ ตามมาตรา 51 พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพ.ศ.2535⁴ ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องจำเลยที่ 1-5

จำเลยที่ 6 ไม่มีความผิดตามป.อ มาตรา 149 และมาตรา 157 เนื่องจากมิได้เป็นเจ้าพนักงาน ตามป.อ มาตรา 1(16)⁵ เพราะมิได้มีกฎหมายบัญญัติแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงาน ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องจำเลยที่ 6

จำเลยที่ 1-5 มิได้กระทำความผิดตามฐานเป็นช่องโหว่ตาม มาตรา 210 เนื่องจากจำเลยที่ 1 นั้น เป็นนิติบุคคล ไม่สามารถจะร่วมกระทำความผิดในเชิงกายภาพ กล่าวคือการลักพาตัวโจทก์ร่วมที่ 1 ได้โดยสภาพ

มาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า

“บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนากระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น...”

² บัญญัติ สุชีวะ, “ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล บทบัญญัติ” สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2562

<https://www.pattanakit.net/images/1186982866/articlehaya5.pdf?fbclid=IwAR01GoOtB9iHVm0vQHAaVitBSJ6ILRRMw0F0SjCpZH0dOLmzZ13PgX7TPyQ>

³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3057/2523 (เนติ.),น.12394 “ผู้ช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือสมาชิกสภาตำบลได้รับแต่งตั้งให้ไปปฏิบัติราชการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา”

⁴ มาตรา 109 แห่งพรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพ.ศ.2535 บัญญัติว่า

“เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา47และมาตรา48รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจกำหนดให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 46 ต้องจัดทำหรือได้รับการรับรองจากบุคคลซึ่งได้ รับอนุญาตให้เป็นชำนาญการศึกษผลกระทบสิ่งแวดล้อมก็ได้”

⁵ มาตรา 1 (16) “เจ้าพนักงาน” แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่าหมายความ ว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

และเมื่อเป็นการแสดงเจตนาว่าร่วมกันวางแผน 4 คน ซึ่งยังอยู่ในขั้นเตรียมการ จึงยังไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 313 เนื่องจากไม่ครบองค์ประกอบความผิด ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องจำเลยที่ 1-5

ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่โจทก์ร่วมที่ 1-2 นั้น เกิดจากการที่โจทก์ร่วมที่ 1 และชาวบ้านในชุมชนได้ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์⁶ บริเวณลำห้วยสาธารณะ โดยเห็นได้จากอาการเจ็บป่วยของชาวบ้านและโจทก์ร่วมที่ 1 รวมถึงอาการจิตพิการและโรคมินามาตะ⁷ ของโจทก์ร่วมที่ 2 นั้นเกิดจากสารปรอทซึ่งมีที่มาจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ จึงไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ไม่ใช่อาการป่วยจากไซยาไนด์⁸ จากเหมืองของจำเลยที่ 1-5 ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องจำเลยที่ 1- 5 ในความผิดตามมาตรา 390 ต่อโจทก์ร่วมที่ 1 และชาวบ้าน

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ 1 - 5 ฝ่ายจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา(ป.อ.) มาตรา 300 ฝ่ายจำเลยเห็นด้วยโดยมีเหตุผลสนับสนุนคือ

ประการแรกโจทก์ร่วมที่ 2 มิได้ได้รับความเสียหายจากไซยาไนด์ของจำเลยที่ 1-5 แต่เกิดจากสารปรอทซึ่งเป็นสาเหตุของโรคมินามาตะ ซึ่งโจทก์ร่วมที่ 1 และชาวบ้านเป็นผู้ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์

ประการที่สองโจทก์ร่วมที่ 2 ยังไม่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งละพาณิชย์ (ป.พ.พ.) มาตรา 15 ในขณะที่โจทก์ได้กล่าวอ้างว่าจำเลยที่ 2-5 ได้กระทำ จึงไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 300 ในการตีความกฎหมายอาญานั้นต้องตีความอย่างเคร่งครัด และไม่มีผลย้อนหลัง แม้ภายหลังโจทก์ร่วมที่ 2 จะคลอออกมาว่ามีสภาพบุคคลภายหลังก็ตาม จำเลย 1- 5 ก็ไม่มีความผิดจำเลยที่ 1-5 มิได้กระทำความผิดตาม มาตรา 109 ประกอบ มาตรา 170 พรบ.แร่ พ.ศ.2560⁹ เนื่องจากห้วยน้ำสาธารณะมีลักษณะเป็น “น้ำซึ่ง

---

⁶ สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “ขยะอิเล็กทรอนิกส์ : ขยะพิษมหันตภัยร้ายจากเทคโนโลยี,” น.5 (สิงหาคม2561).

⁷ เสมอแข จงธรรมานุรักษ์, “ประสบการณ์จากการเข้าร่วมหลักสูตรการสร้างความสามารถในการให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญามินามาตะว่าด้วยสารปรอท,” ในบทความห้องปฏิบัติการวัสดุผลิตภัณฑ์ที่ปราศจากสารอันตราย,น.26-31 (มิถุนายน 2558).

⁸ วินัย วนานุกูล, “Cyanide poisoning” สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม2562, <https://med.mahidol.ac.th/poisoncenter/th/pois-cov/Cyani?fbclid=IwAR0M88ZEVk5snZMB0aWVvgj8KXInQvOYfj-g6A17TYNfxAw7luj7sFiWvKA>.

Institute of Research and Development, Duy Tan University, “Assessing potential hydrogen cyanide exposure from cyanide-contaminated mine tailing management practices in Thailand's gold mining,” Accessed October 9, 2019, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/31401446?fbclid=IwAR0DNy4jxzmxisKuvLlCysLlUjXmKcKTCGL2rpq7XDe_3IGaNcUCqgC5wE

⁹ มาตรา 109 แห่งพระราชบัญญัติแร่ บัญญัติว่า “ในการแต่งแร่ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำหรือละเว้นกระทำการใด อันน่าจะเป็นเหตุให้แร่ที่มีพิษหรือสิ่งอื่นใดที่มีพิษก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม”

มาตรา 170 แห่งพระราชบัญญัติแร่ บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๙ หรือมาตรา ๑๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละห้าหมื่นบาทตลอดระยะเวลา ที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำนั้น”

ปนเปื้อนมลพิษ¹⁰” ไปแล้วจากการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ของโจทก์ร่วมที่ 1 และชาวบ้าน ส่งผลให้สารเคมีเกิดการชะล้างลงไปในลำห้วย จำเลยที่ 1-5 จึงไม่ครอบงำประกอบความผิดเนื่องจากมิได้เป็นเหตุให้แร่พิษก่ออันตรายแก่ผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 109 จึงไม่มีความผิดตามมาตรา 170 ตามพรบ.แร่ พ.ศ.2560 ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องจำเลยที่ 1-5

จำเลยที่ 6 มิได้กระทำความผิดตามป.อ. มาตรา 390 กล่าวคือมิได้กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมที่ 1 และชาวบ้านเจ็บป่วย เนื่องจากแม้ว่าจำเลยที่ 6 จะมีได้ให้ความเห็นชอบต่อรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น โจทก์ร่วมที่ 1 และชาวบ้านก็ย่อมเจ็บป่วยจากการที่แหล่งน้ำปนเปื้อนอันเป็นผลโดยตรงซึ่งชาวบ้านและโจทก์ร่วมที่ 1 ได้ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ไว้ยู่ดีตามทฤษฎีเงื่อนไข ส่งผลให้ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องจำเลยที่ 6

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ 6 ตามประมวลกฎหมายอาญา(ป.อ.) มาตรา 300 ฝ่ายจำเลยเห็นด้วยโดยมีเหตุผลสนับสนุนคือ

ประการแรก การกระทำของจำเลยที่ 6 นั้นมิได้เป็นเหตุซึ่งทำให้โจทก์ร่วมที่ 2 จิตพิการเนื่องจากโจทก์ร่วมที่ 2 นั้นขณะอยู่ในครรภ์ ได้รับสารปรอทจากการที่โจทก์ร่วมที่ 1 ซึ่งเป็นมารดา และชาวบ้านได้ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นเหตุทำให้แหล่งน้ำปนเปื้อนสารปรอทเอง จึงไม่ใช่ความผิดของจำเลยที่ 6

ประการที่สอง ในขณะที่โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยที่ 6 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุทำให้โจทก์ร่วมที่ 2 ได้รับอันตรายสาหัสนั้น โจทก์ร่วมที่ 2 ยังไม่มีสภาพบุคคลตาม ป.พ.พ. มาตรา 15¹¹ จึงไม่เข้าองค์ประกอบตาม ป.อ.มาตรา 390 ในองค์ประกอบส่วน “ผู้อื่น” ซึ่งต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่มีสภาพบุคคลแล้วเท่านั้น

ในส่วนของค่าสินไหมทดแทน ฝ่ายจำเลยขออุทธรณ์ในส่วน of ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมที่ 1 เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่โจทก์ร่วมที่ 1 นั้นเกิดจากการกระทำของโจทก์ร่วมที่ 1 เอง จำเลยที่ 1-6 มิใช่เป็นผู้ทำให้โจทก์ร่วมที่ 1 เสียหาย จึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่โจทก์ร่วมที่ 1

---

¹⁰ Anil K Dwivedi, “Researches in water pollution : a Review,” Accessed October 9, 2019, https://www.researchgate.net/publication/313426362_RESEARCHES_IN_WATER_POLLUTION_A_REVIEW?fbclid=IwAR2NG1AogNFaQ9e2J5-nJIQGd5xSWcg5y2adRczPjQqc5X24eq-jvmt_dX8

¹¹ มาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า
“สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย...”